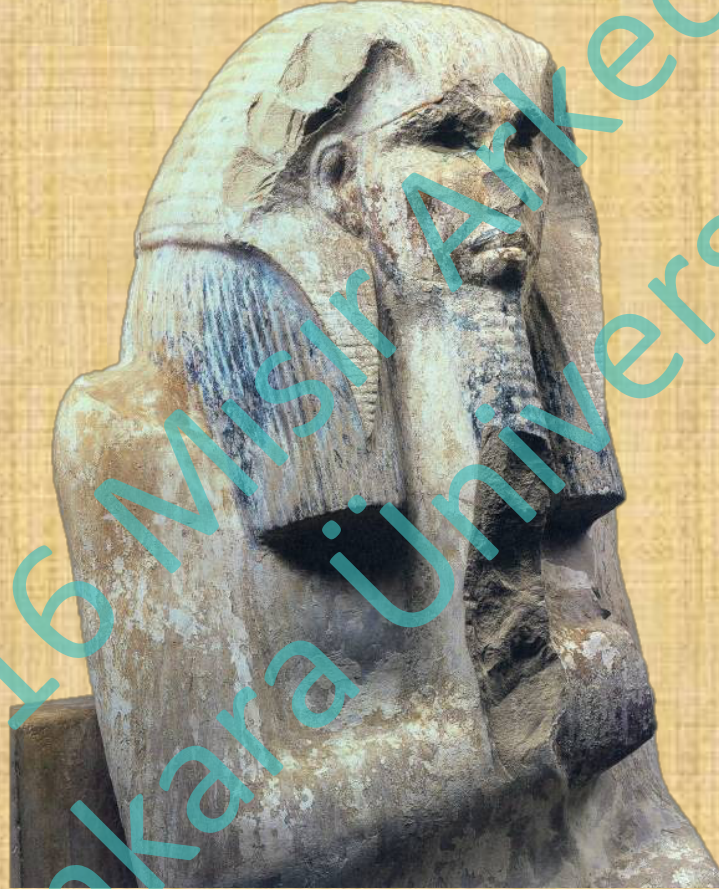

PRT 316 – MISIR ARKEOLOJİSİ

PRT 316 - MISIR ARKEOLOJİSİ v.1.0
Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu
Ankara Üniversitesi

Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu

Ders 8: Eski Krallık Devri - 1

Ankara Üniversitesi

Dil ve Tarih – Coğrafya Fakültesi

Arkeoloji Bölümü

Protohistorya ve Önasya Arkeolojisi Anabilim Dalı

Eski Krallık Dönemi

4-5-6. Sülaleler

MÖ 2683-2181

Eski Krallık Dönemi'nde Mısır

2. Sülalenin ardından Mısır'ın politik ve ekonomik merkezi Memphis Bölgesine kaymıştır. Eski Krallığın en önemli maddi kültür kalıntıları, bu dönem kralları için yapılan görkemli piramit mezarlardır. Çok kaba anlamda Eski Krallık Mısır'da Piramitler Dönemi olarak da tanımlanabilir. Bu dönemde piramitler tek bir kralı yüceltip onun gücünü temsil eder gibi görünse de aslında tüm kontrol kralın arkasında yer alan elit tarafından kontrol edilmekteydi. Mısır'ın Eski Krallık dönemindeki ekonomik sistemi, bu anıtsal piramitler, mezarlıklar ve piramitlerin çevresine yer alan şehirlerle kendini göstermekteydi.

Aslında Eski Krallığın Erken sülaleler döneminden en önemli farkı da Eski kalıpla birlikte bu anıtsal mimari düzenlemelerin ve merkezi devlet gücünün ortaya çıkarak toplumu ve ekonominin yapısını tamamen değiştirmesidir.

Eski krallık döneminde Mısır, uzun ve kesintisiz bir zenginlik yaşamış ve politik açıdan da stabil bir dönem geçirmiştir. Bu dönemde ülke merkezi bir devlet yönetimi altına girmiş ve firavun doğa üstü güçleri de olduğuna inanılan bir kral olmuştur. Devlet yönetimi okuma yazma bilen elit bir kesim tarafından sürdürülmüştür. Mısır bu dönemde en azından kendi sınırları içerisinde barışçıl bir dönem geçirmiş güneyde, Afrika içlerine ola kontrolü devam etmiştir. Ülkede dini fikirler açısından ortaya çıkan yenilikler sanat ve mimaride kendini göstermiştir.

Eski Krallık Dönemi

4-5-6. Sülaleler

MÖ 2683-2181

Eski Krallık Dönemi'nde Mısır

Eski Krallık dönemi firavunlarıyla ilgili yazılı belgelerden gelen bilgiler çok azdır. Ancak, daha sonraki dönemlerde yazılan bazı belgeler bunlarla ilgili çeşitli bilgiler sunarlar. Kraliçeler ilk dönemlerde hep krali ailenin soyundan gelirken, Eski krallığın sonlarına doğru elit kesimden de kraliçe olan kişiler ortaya çıkmaya başlar.

Bölgesel yönetim, krallık tarafından gönderilen memurların merkezden uzaktaki yerleşmelere gönderilerek oraları yönetmesi usulüyle olmaktaydı. Merkezden uzaktaki küçük yerleşmelerde kurulan balıkçı çiftlikleri, çeşitli sanat ve sanat atölyeleri, ve tarım yerleşmeleri, ürettiklerini direk olarak başkente gönderiyorlardı. 3. sülale sonu 4. sülale başlarına gelindiğinde ülkenin her yanında çeşitli piramitler inşa edilmiş ve merkez, bir yönden fiziksel açıdan da buralarda temsil edilmekteydi.

4. sülale döneminde ordu, saraya ait prensler tarafından yönetiliyordu ve bu dönemde güneyde Elephantine bölgesinde ve doğuda da Filistin'e giden yollar üzerinde seferler yapılarak garnizonlar inşa edilmiştir.

Eski Krallık Dönemi

4-5-6. Sülaleler

MÖ 2683-2181

HALK MEZARLARI

PRT 316 - MİSİR ARKEOLOJİSİ v.1.0

Prof. Dr. Vasif Şahoğlu

Ankara Üniversitesi

Halk, basit toprak mezarlara gömülüyordu

Maydum, 141 Nolu Mezar
4. Sülale ?

Badari, 3262 Nolu Mezar
Kadına ait kuyu mezar

Basit toprak mezar içerisine sol tarafı üzerine yatırılarak gömülen bir ölü var. Keten bir elbise giyiyor. Sol eli başının altında, sağ kolu yan taraftan uzanmış.

Mezar içerisindeki tek mezar eşyası, ölünün başının altına yerleştirilen ahşap başlık. yastık görevi görüyor.

Eski Krallık Dönemi

4-5-6. Sülaleler

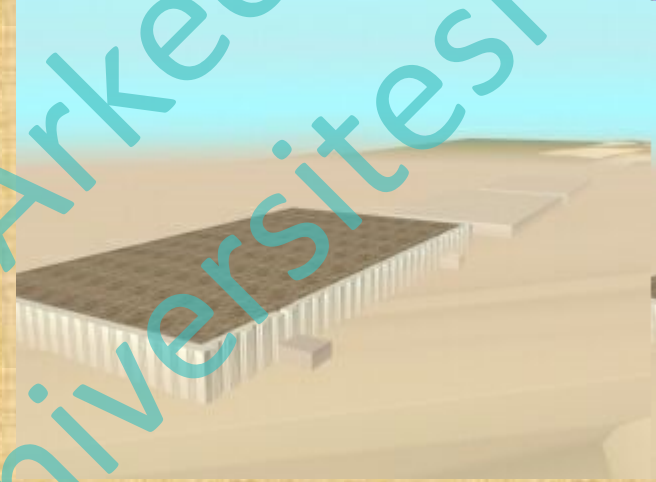
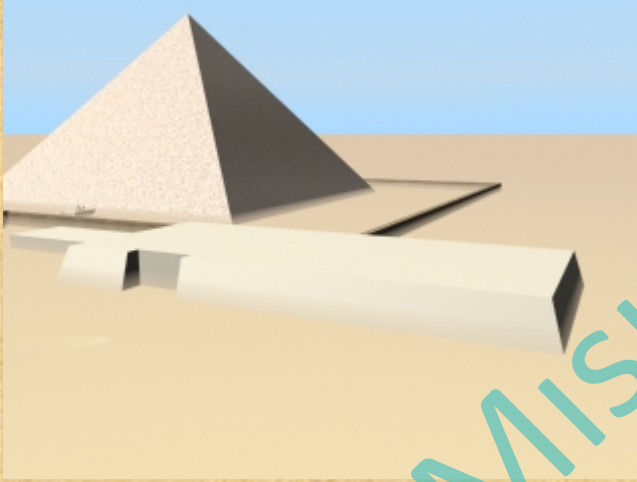
MÖ 2683-2181

MASTABALAR

MASTABALAR

İDARECİ SINIFIN ÖLÜ GÖMME GELENEKLERİNE BİR BAKIŞ

PRT 216 - MİSİR ARKEOLOJİSİ v.1.0
Prof. Dr. Vasif Şahoğlu
Ankara Üniversitesi

Mısır'da elit kesim olarak adlandırılabilen üst düzey yöneticiler ve toplumdaki önemli kişiler, normal hal ve firavunların ölü gömme geleneklerinin ortasında bir mezar tipi olan Mastaba isimli mezarlara gömülmekteydi.

Saqqara, Giza ve birçok diğer merkezdeki mezarlıklarda açığa çıkarılan Mastabalar, görüntü olarak bir piramitin üst kısmının kesilmiş hali gibidir. Oldukça görkemli olan bu anıt mezarların içerisinde genellikle kabartmalarla veya boyalarla bezeli bir oda yer almaktadır ve bu oda içerisinde de ölümlere sunular gerçekleştirilmektedir.

Ölü, mezar anıtının altında bir mezar odasında yer alır ve bu odaya erişim yoktur. Mezar odası bir veya birden çok delik ile yukarıdaki sunu odası ile bağlantı içerisindedir.

Eski Krallık Dönemi

4-5-6. Sülaleler

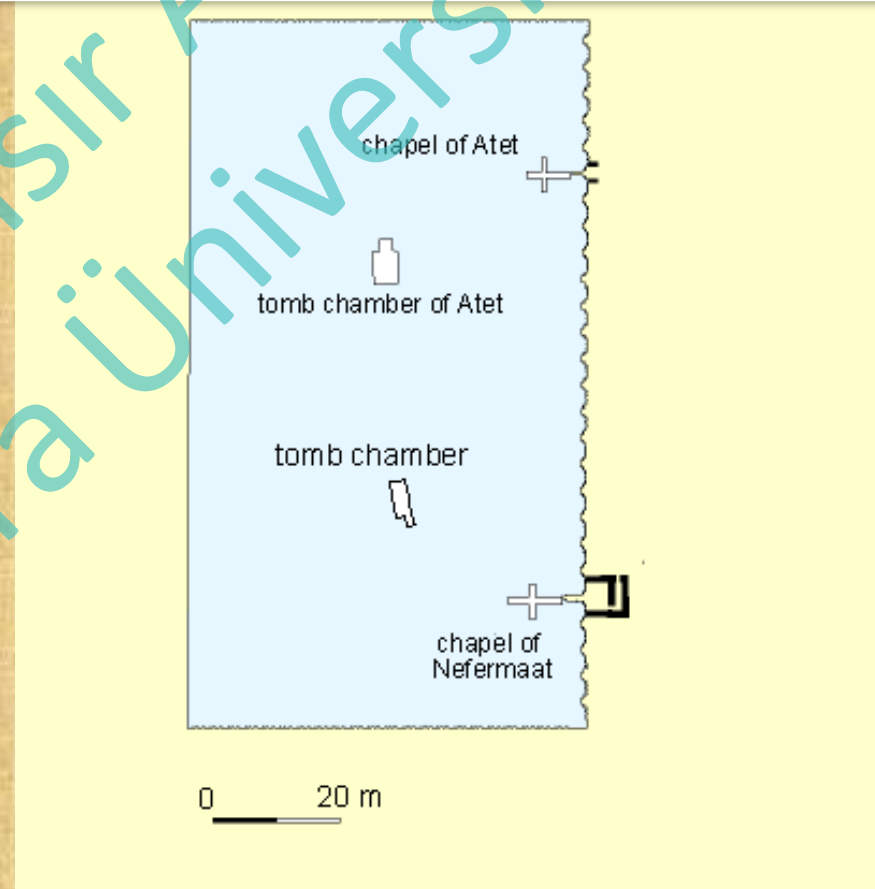
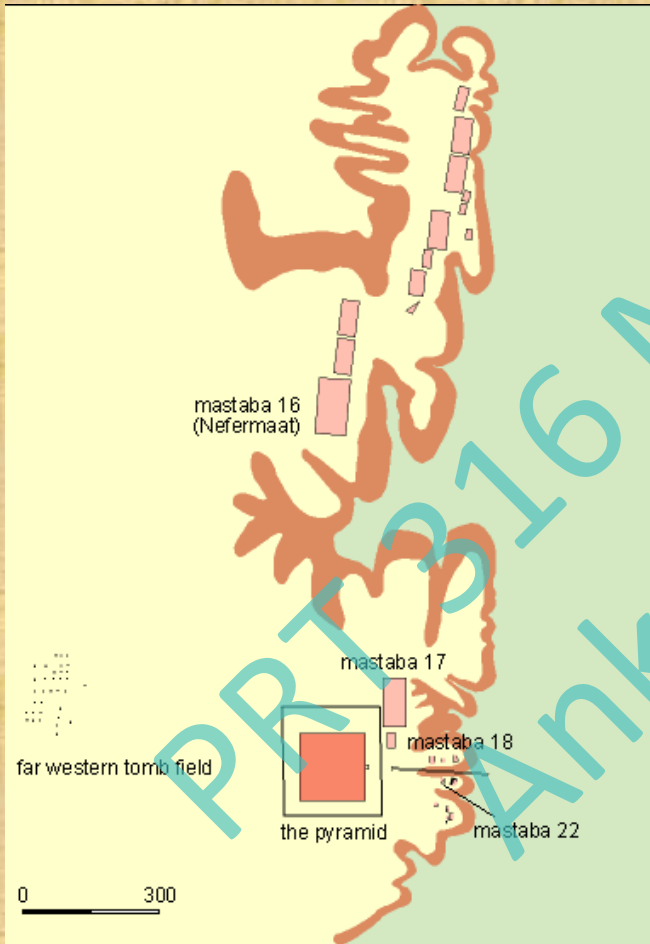
MÖ 2683-2181

MASTABALAR

PRT 316 - MİSİR ARKEOLOJİSİ v.1.0
Prof. Dr. Vasif Şahoğlu
Ankara Üniversitesi

Meydum'da Atet ve Nefermaat'ın Mastabası

Eski Krallık Dönemi

4-5-6. Sülaleler

MÖ 2683-2181

MASTABALAR

Nefermaat'ın Mastaba'sı

PRT 316 - MİSİR ARKEOLOJİSİ v.1.0
Prof. Dr. Vasif Şahoğlu
Ankara Üniversitesi

Mastabalar içerisinde duvarlarda kabartmalar şeklinde veya boyamalarla yapılan steller bulunmaktadır.

Bunlar üzerinde ölümlere yemek veya diğer ihtiyaçlarının getirilerek sunulduğu sahneler çok sevilerek tasvir edilmiştir.

Mastabalar içerisine çok az sayıda mezar eşyası bırakılmıştır. Bırakılan eşyalar da genellikle yüksek kalitede malzemelerdir.

Başkente yakın bölgelerdeki mastabalar ile taşradaki örnekler arasında farklılıklar bulunur.

Mısır'da en detaylı olarak tanımlanan mastabalar Nefermaat ve Atet'e ait mastabalardır.

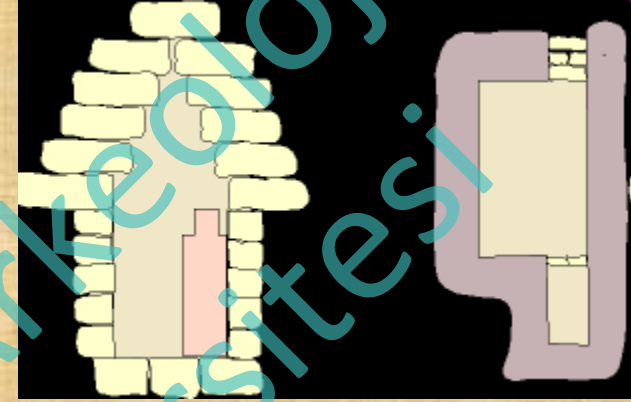
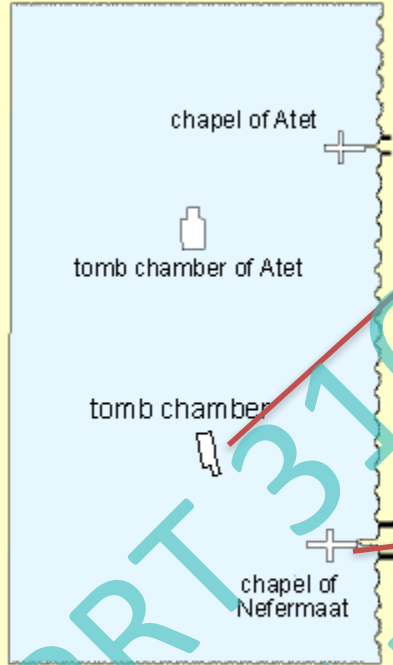
Eski Krallık Dönemi

4-5-6. Sülaleler

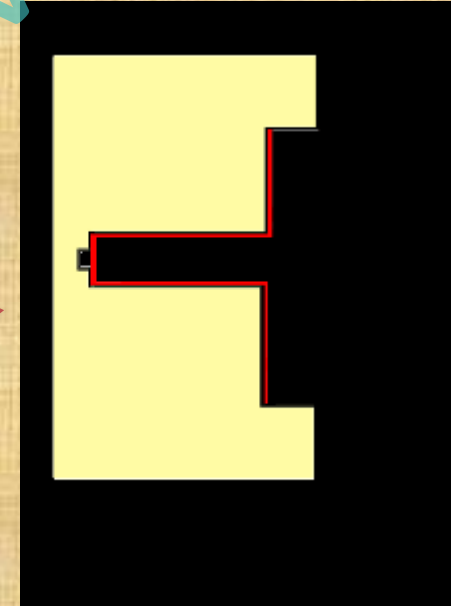
MÖ 2683-2181

MASTABALAR

Nefermaat'ın Mastaba'sı

Mezar Odası

Sunuların bırakıldığı mekan

Eski Krallık Dönemi

4-5-6. Sülaleler

MÖ 2683-2181

Nefermaat'ın Mastaba'sı

MASTABALAR

PRT 316 - MİSİR ARKEOLOJİSİ v.1.0

Prof. Dr. Vasif Şahoglu
Ankara Üniversitesi

Eski Krallık Dönemi

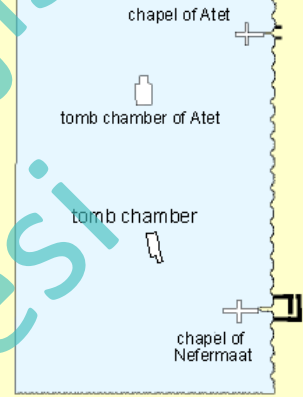
4-5-6. Sülaleler

MÖ 2683-2181

MASTABALAR

Atet'in Mastabası
Maydum

PRT 316 - MİSİR ARKEOLOJİSİ v.1.0
Prof. Dr. Vasif Şahoğlu
Ankara Üniversitesi

0 20 m

Mezar Odası

Eski Krallık Dönemi

4-5-6. Sülaleler

MÖ 2683-2181

MASTABALAR

Atet'in Mastabası
Maydum

2

1

3

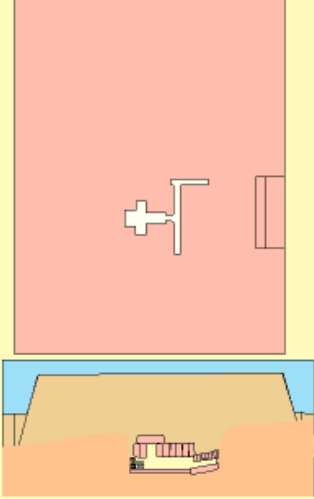

Eski Krallık Dönemi

4-5-6. Sülaleler

MÖ 2683-2181

MASTABALAR

Maydum'da 17 Nolu Mastaba (Piramitin hemen yanında)

Bakır alet

Altın parçaları

Keten parçası

Eski Krallık Dönemi

4-5-6. Sülaleler

MÖ 2683-2181

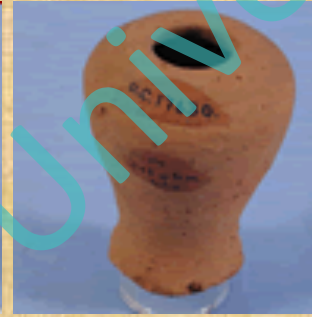
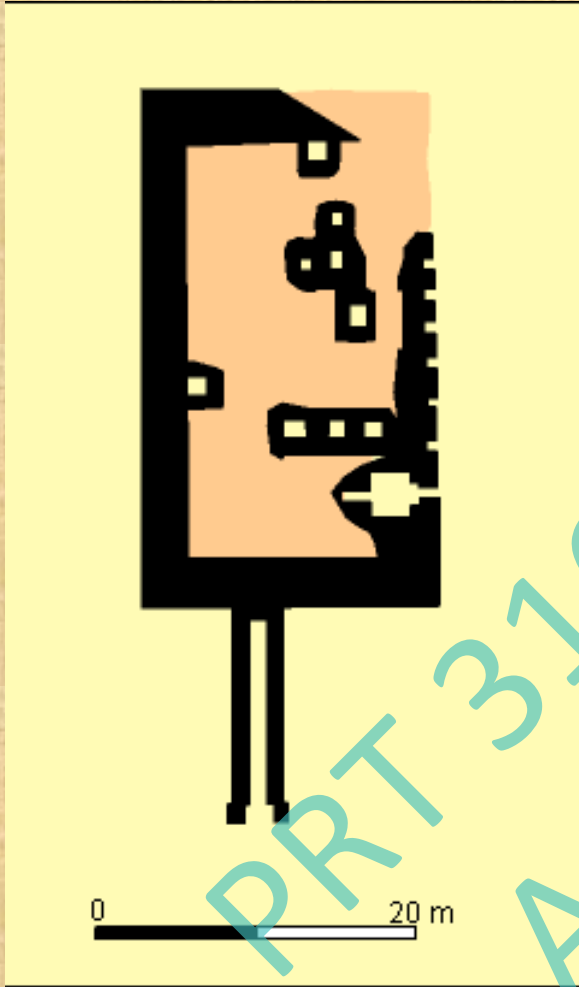
Maydum'da 18 Nolu Mastaba (Piramitin hemen yanında)

MASTABALAR

PRT 316 - MİSİR ARKEOLOJİSİ v.1.0

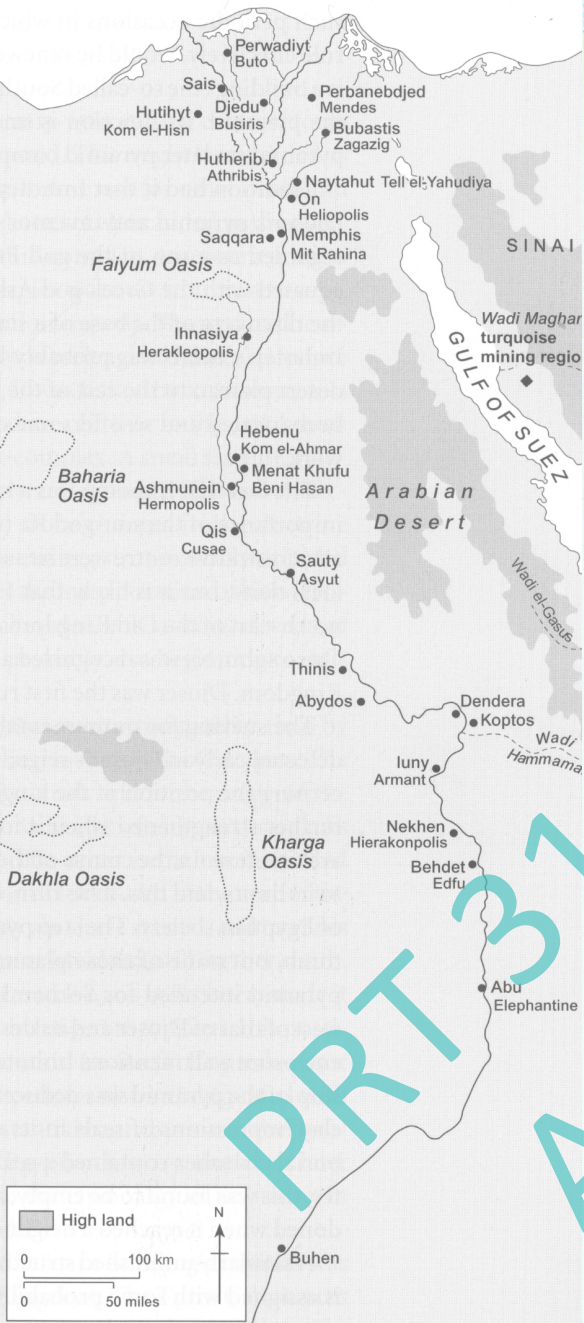
Prof. Dr. Vasif Şahoğlu

Ankara Üniversitesi

Mastabaya bırakılan sunu kapları

Eski Krallık Dönemi

3-4-5-6. Sülaleler

MÖ 2683-2181

Eski Krallık Dönemi Kral Listesi

3. Sülale (MÖ 2686-2600)

[Netjerkhet \(Djoser\)](#)

[Sekhemkhet](#)

[Khaba](#)

[Sanakht](#) (Nebka ?)

[Huni](#) (Horus Qahedjet ?)

4. Sülale (MÖ 2600-2450)

[Snefru](#)

[Khufu](#)

[Djedefre](#)

[Khafre](#)

[Nebka](#)

[Menkawre](#)

[Shepseskaf](#)

Thamphthis

5. Sülale (MÖ 2450-2300)

[Userkaf](#)

[Sahure](#)

[Neferirkare](#)

[Shepseskare](#)

[Neferefre](#)

[Niuserre](#)

[Menkawhor](#)

[Djedkare](#)

[Unas](#)

6. Sülale (MÖ 2300-2181)

[Teti](#)

[Pepy I](#)

[Merenre](#)

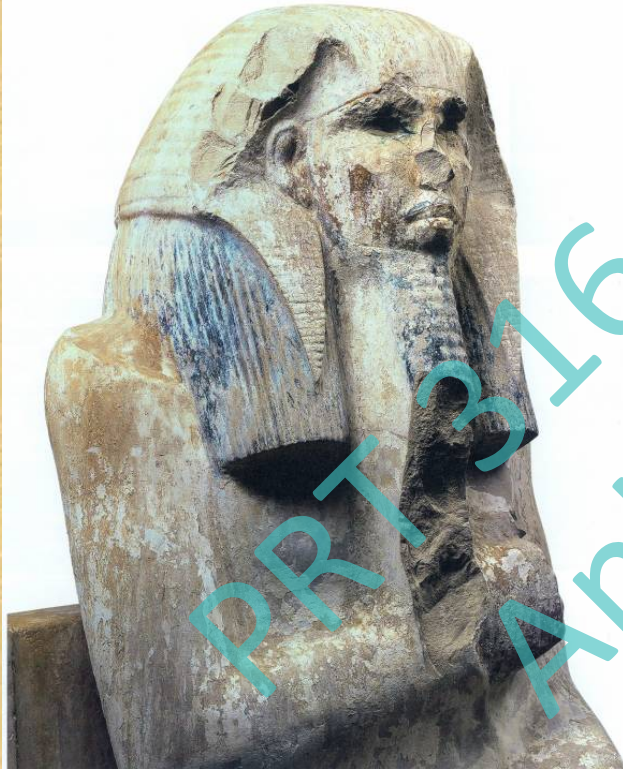
[Pepy II](#)

Eski Krallık Dönemi

3. Sülale

Jozer
(M.Ö. 2667-2648)

Eski Krallık Döneminin en önemli krallarından olan Kral Jozer, aynı zamanda tüm Mısır tarihi boyunca bilinen en önemli krallardan birisidir. Jozer'in en önemli görevlisi İmhotep'dir. Jozer, Saqqara'daki basamaklı piramide gömülmüştür. Bu mimari aynı zamanda Mısır'da tamamen taş bloklarla kaplanmış olan en erken piramittir. 3. sülale yaklaşık 100 yıllık bir dönem sürmüştür. Kral Jozerden sonraki kralların anıt mezarları ise tamamlanamamıştır.

Saqqara'daki Jozer'in mezar yapısı (Jozer'in piramidi) 6 basamaklı, 140x118m boyutlarında ve 60m yüksekliğindedir. Piramit, 545x277m boyutlarında bir çevre duvarı içerisinde yer almaktadır. Kralın mezarı, piramidin altında bir mezar odası içerisinde. Bu mimari gelenek her ne kadar da yeni bir tarzı yansıtsa da köklerini Erken Sülaleler dönemindeki krali mezarların planından almaktadır.

Bu çevre duvarı içerisinde büyük, açık bir avlu ile onun yanındaki mabet kompleksleri ve diğer binalar bulunmaktadır. Jozer'in piramidinin mimarı İmhotep'tir. İmhotep aynı zamanda taş piramitlerin de kâşifidir. Daha sonraki dönemde İmhotep tanrılaştırılmış ve tanrı Ptah'ın oğlu olarak adlandırılmıştır. İmhotep'in mezarı henüz bulunmamıştır.

İmhotep'in aynı zamanda güneş tanrısı Ra - Atum'un rahibi olması, Güneş kültünün bu dönemde çok güçlü olduğunu kanıtlamaktadır. BU dönemde Mısır'ın idari merkezi tanrı Ptah'ın hakimiyet bölgesindeyken Mısır'ın dini merkezi, Eski Krallığın başkentinin kuzeydoğusundaki Heliopolis'dir. Jozer de bu merkeze küçük bir mabet yaptırmıştır.

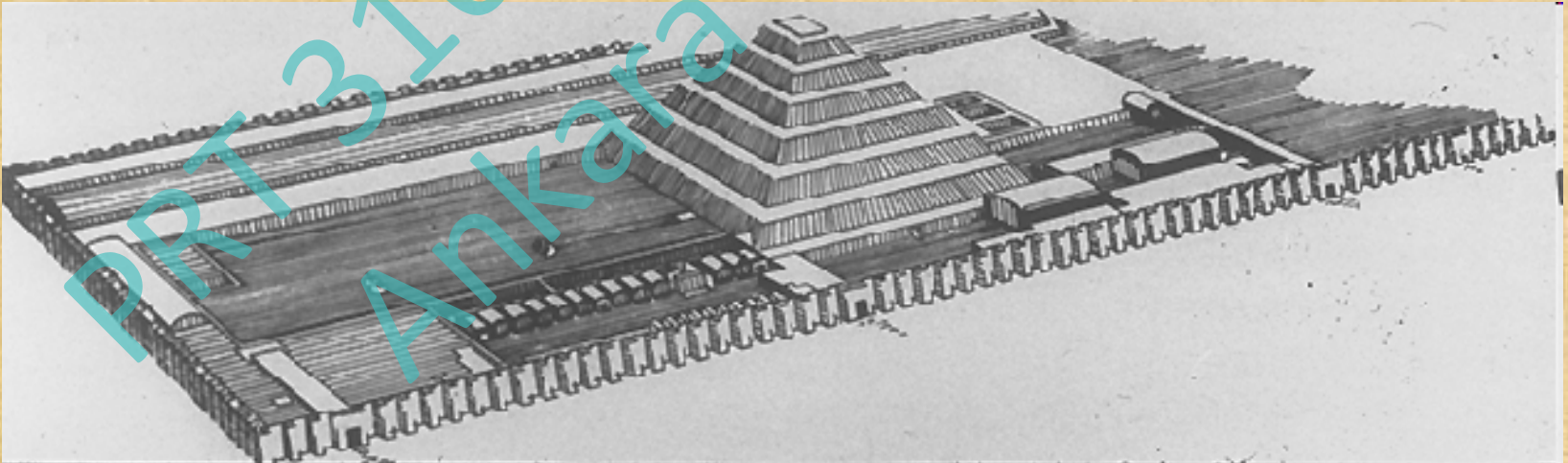
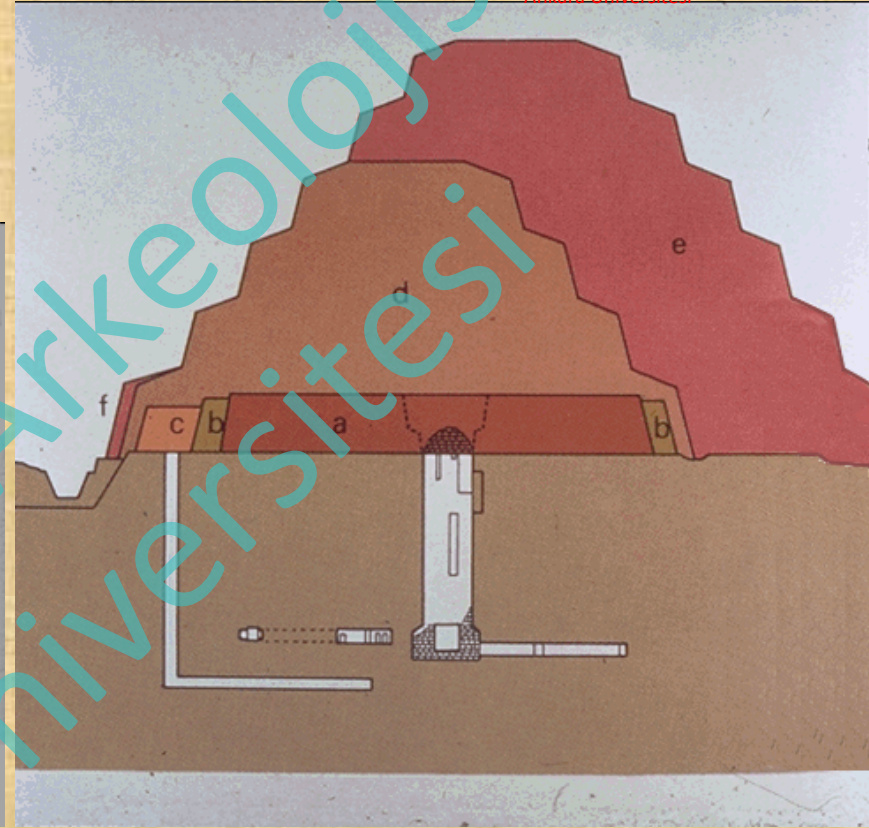
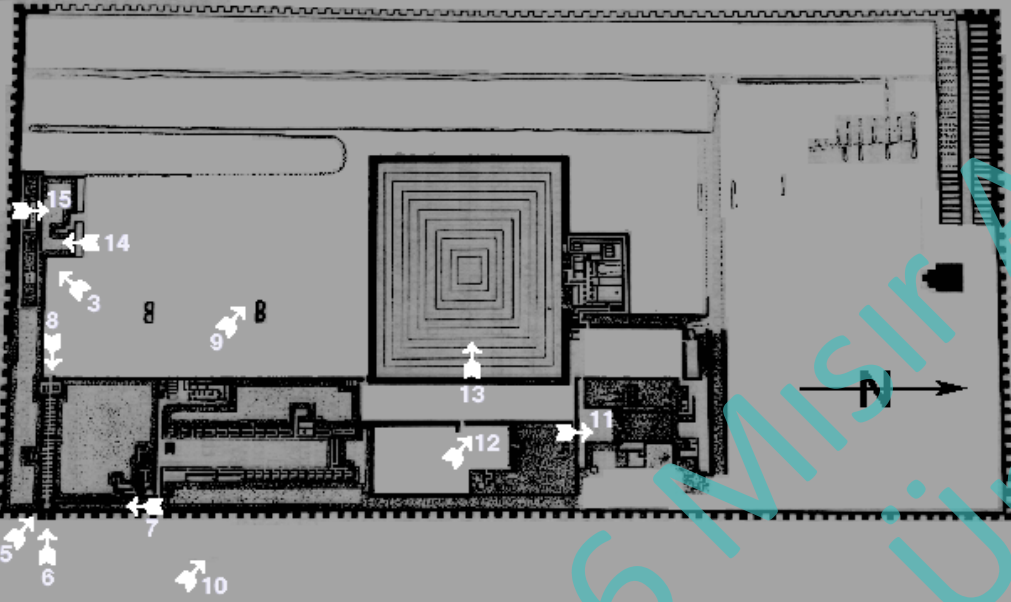

Eski Krallık Dönemi

3. Sülale

Jozerin Piramidi

PRT 316 - MİSİR ARKEOLOJİSİ v.1.0
Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu
Ankara Üniversitesi

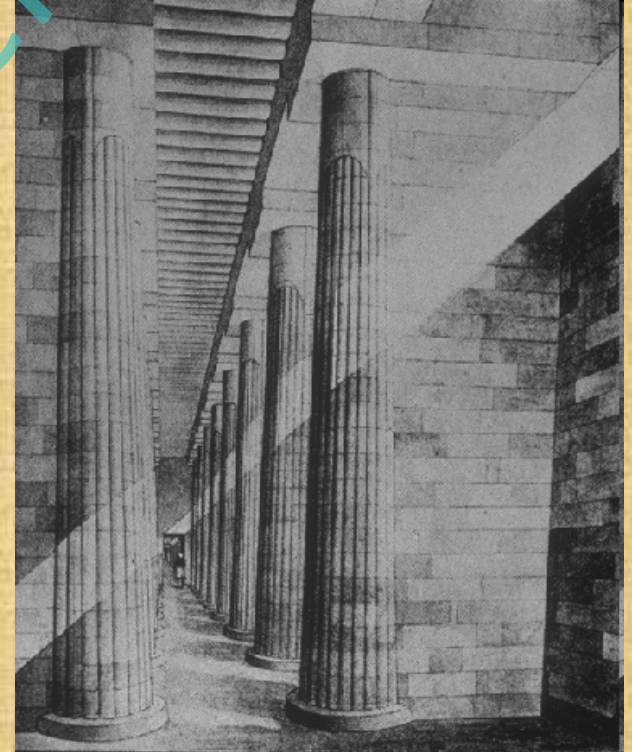
Eski Krallık Dönemi

3. Sülale

Jozerin Piramidi

5- GİRİŞ YOLU

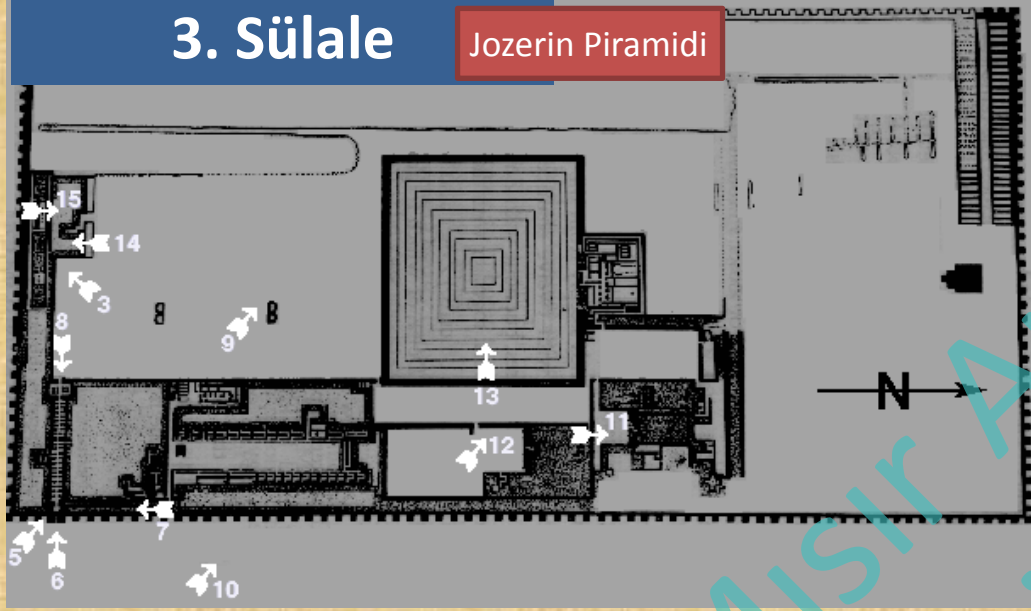

Eski Krallık Dönemi

3. Sülale

Jozerin Piramidi

7- Törensel Geçiş Yolu

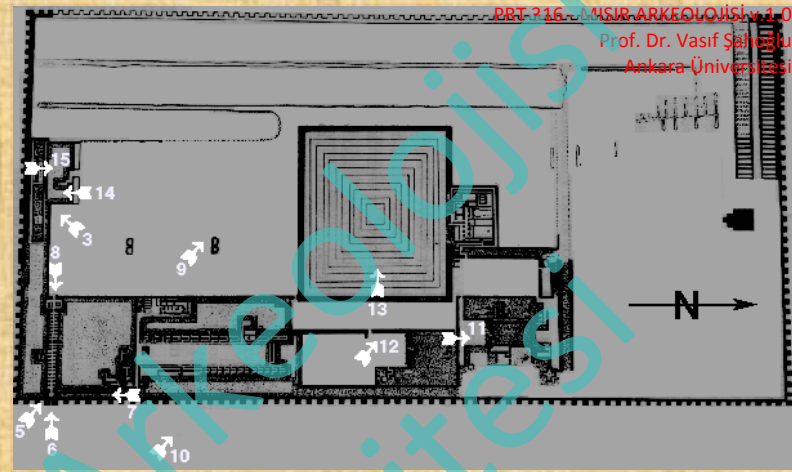
8- Doğu kısımdaki sütunlu geçiş

Eski Krallık Dönemi

3. Sülale

Jozerin Piramidi

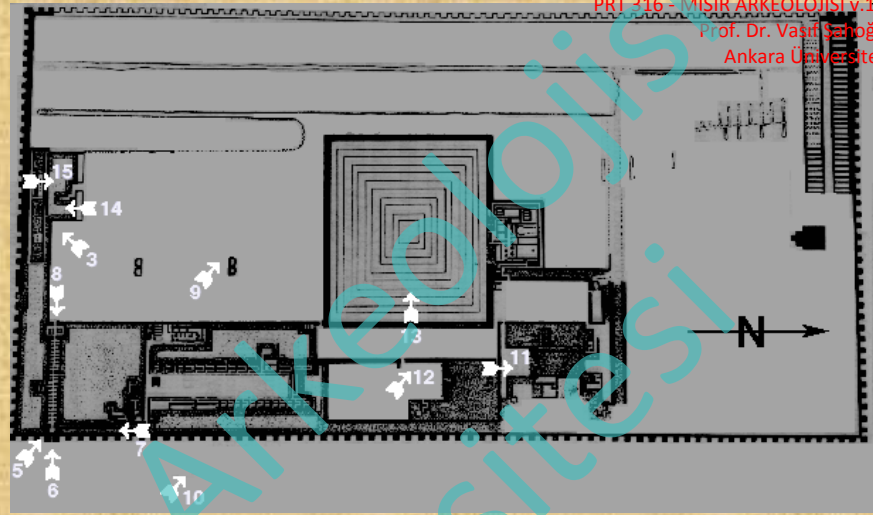
Basamaklı Piramit ve Heb-Set Avlusu

Eski Krallık Dönemi

3. Sülale

Jozerin Piramidi

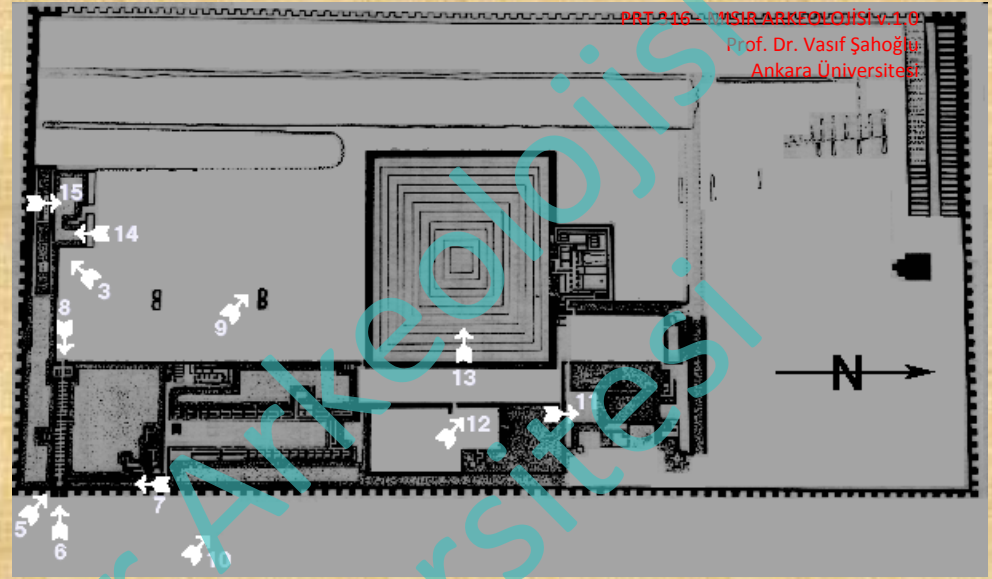

11 - Kuzeydeki Ev

Eski Krallık Dönemi

3. Sülale

Jozerin Piramidi

12- Doğu avludaki heykeller

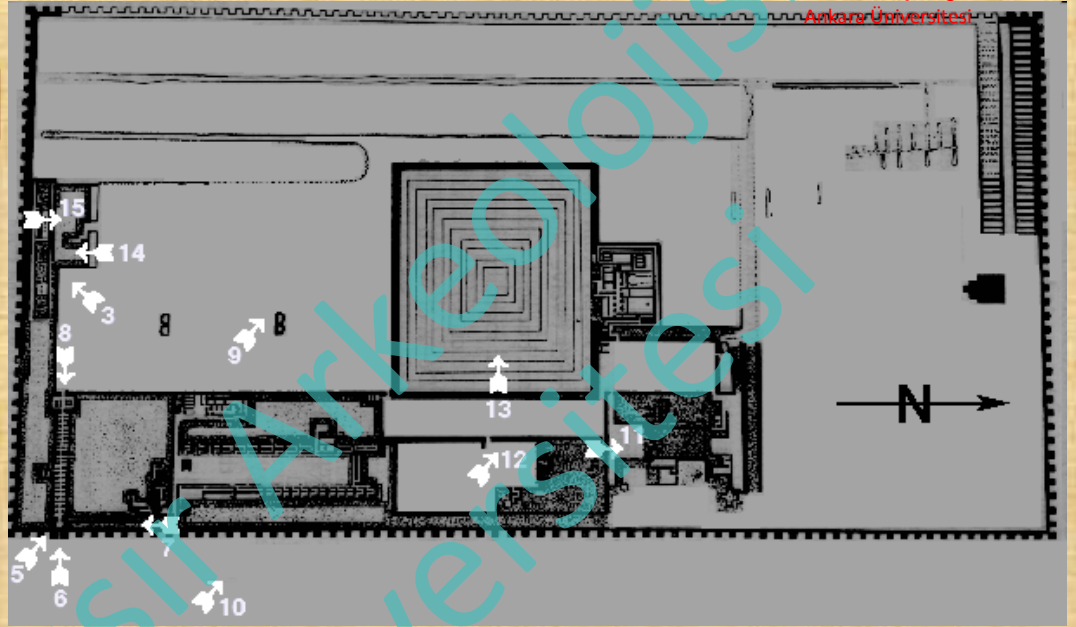

Eski Krallık Dönemi

3. Sülale

Jozerin Piramidi

PRT 316 - MİSİR ARKEOLOJİSİ v.1.0
Prof. Dr. Vasif Şahoğlu
Ankara Üniversitesi

14 – güney mezar odasının girişi

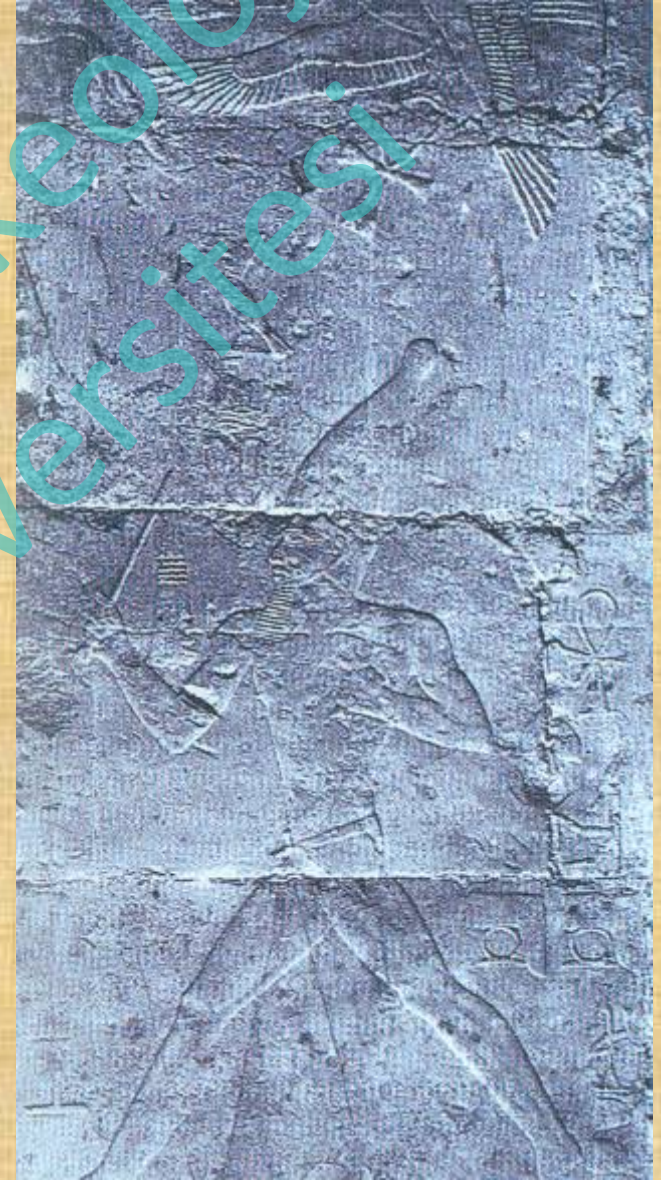
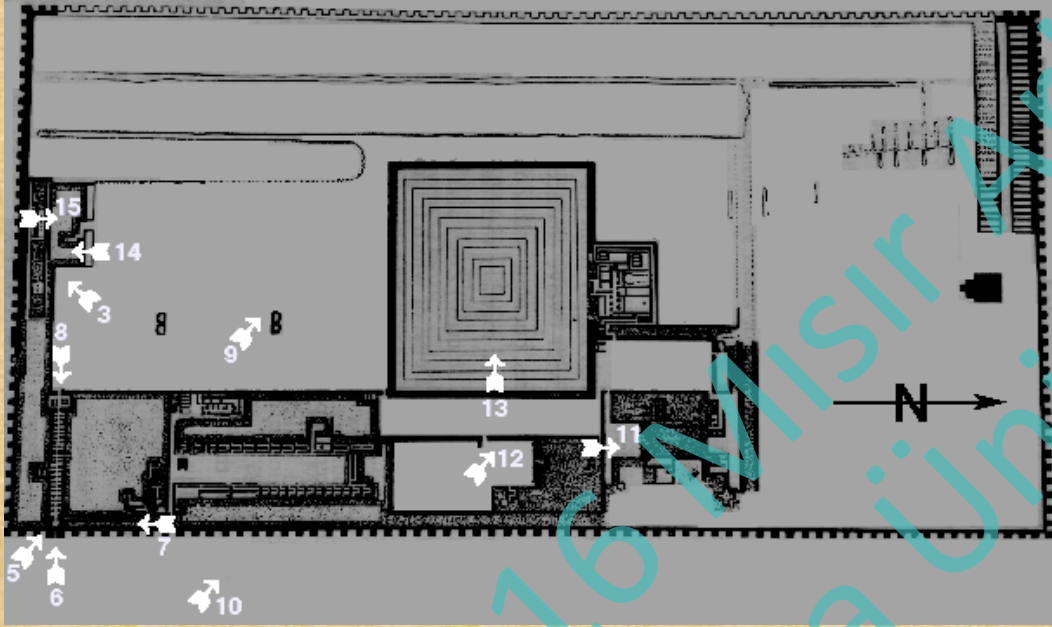

Eski Krallık Dönemi

3. Sülale

Jozerin Piramidi

15 - Jozeri gösteren kitabe
Yukarı Mısır Başlığıyla

M.Ö. 2680
H: 110cm
Kireçtaşı

Eski Krallık Dönemi

3. Sülale

Jozerin Piramidi

PRT 316 - MİSİR ARKEOLOJİSİ v.1.0
Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu
Ankara Üniversitesi

Jozer'in Heykeli

Saqqara'daki Jozer'in Piramit Kompleksinden

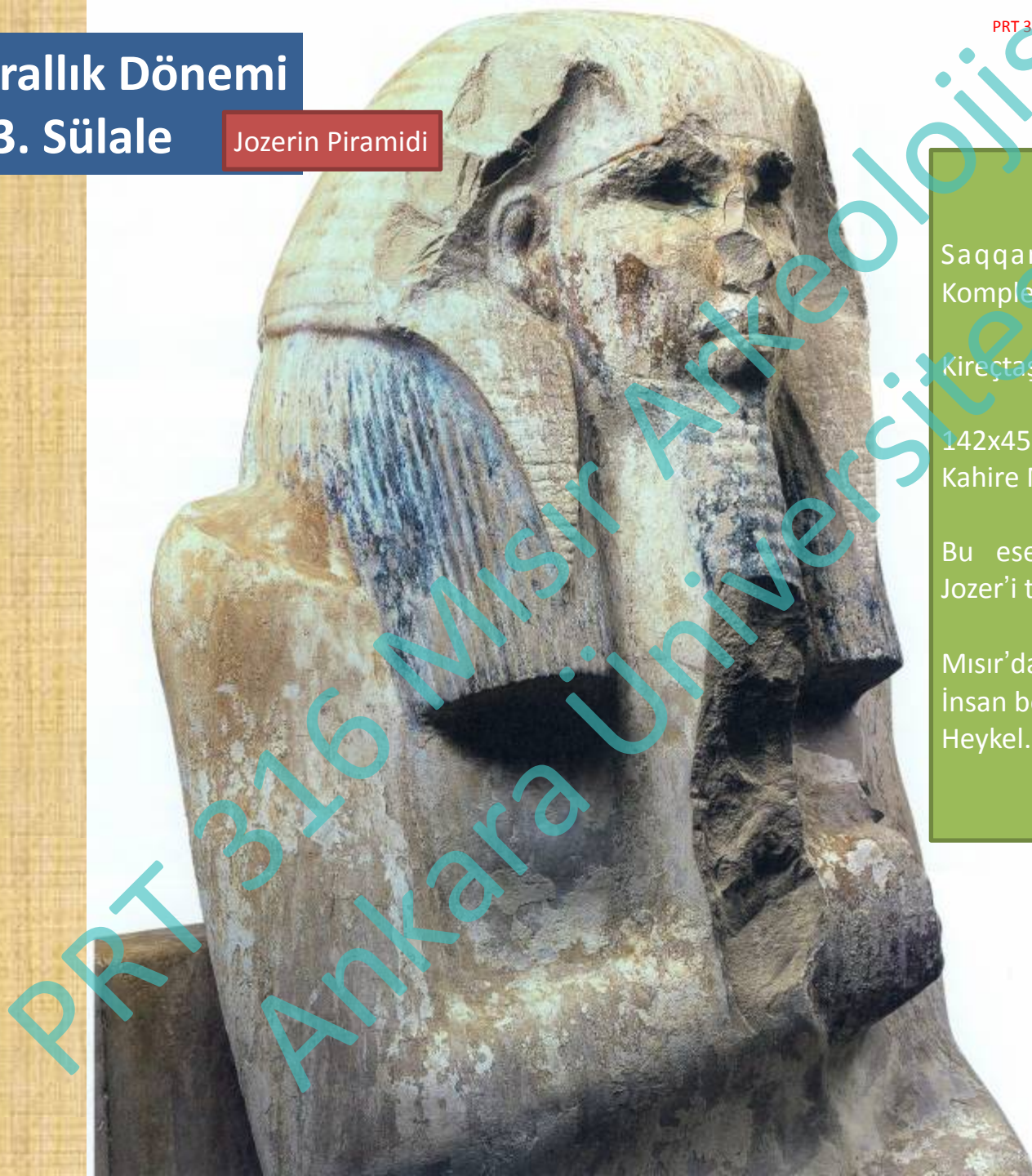
Kireçtaşı

142x45cm

Kahire Müzesi

Bu eser, oturur durumdaki Kral Jozer'i temsil ediyor.

Mısır'da bu güne kadar ele geçen İnsan boyutlarındaki en erken Heykel.

Eski Krallık Dönemi

4. Sülale

Sneferu
MÖ 2613-2589

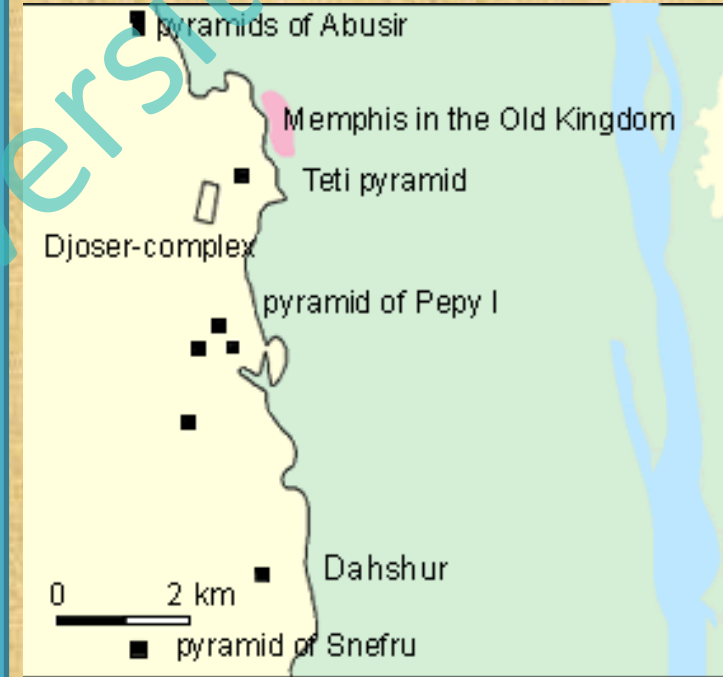
PRT 316 - MİSİR ARKEOLOJİSİ v.1.0

Prof. Dr. Vasif Şahoglu
Ankara Üniversitesi

4. sülalenin ilk kralı Snefru'dur. Snefru Meidum'da ilk gerçek piramidi inşa etmiştir. Bu kral daha sonra tam olarak bilinmeyen sebeplerden dolayı Dashur'da iki tane daha piramit yaptırmıştır. Snefru'dan sonra tahta çıkan Kufu, ünlü büyük Giza piramidini inşa ettirmiştir.

4. Sülalenin ilk kralı olan Sneferu döneminde (M.Ö. 2613-2589) krali mezar geleneği gerçek piramit formuna gelmiştir. Bu dönemde piramit çevresinde yer alan ek binalarla bir piramit kompleksi ortaya çıkmıştır. Piramit mabedi bu dönemde ana piramidin doğu yüzüne inşa edilmiştir. (Jozer'in piramidinde kuzeyde yer almaktaydı). Bu mabet bölgesi uzun bir yolla vadi mabedine bağlanmaktadır. Bu alanda da tüm kompleksin görkemli girişi yer alır. Ana piramidin güneyinde küçük bir piramit daha vardır. Bu dönemde olasılıkla Ra kültü dışında Osiris kültünün de Mısır'ın yaşam sonrası inançları üzerindeki etkisi görülmeye başlamıştır.

Sneferu'nun olasılıkla yanlış planlama yüzünde Saqqara'nın güneyindeki Dashshur'da iki piramidi vardır. Bunların birincisi daha güneydeki eşkenar dörtgen formlu piramittir bunun inşaatında sorunlar çıkınca daha kuzeydeki kırmızı piramit inşa edilmiştir. Sneferu'nun mezarı da bu piramit içerisindedir. Olasılıkla Sneferu'nun yaşamı döneminde yine inşa edilen 3. piramidi Meidum'dadır.

Eski Krallık Dönemi

4. Sülale

Sneferu'nun Piramidi

Meydum'da 1 Piramit, Dahshur'da 2 Piramit

Eski Krallık Dönemi

4. Sülale

Sneferu'nun Piramidi

Sneferu'nun Maidum'daki Piramidi

Eski Krallık Dönemi

4. Sülale

Sneferu'nun Piramidi

Snefreu M.Ö. 2689-2651

4. Sülalenin son kralı Shepseskaf
M.Ö. 2503-2498

Snefreu M.Ö. 2689-2651

6. Sülale Sonunda
M.Ö. 2170

Snefreu
Bent Pyramid

Mastaba el Faraun

Snefreu
Red Pyramid

Pepi II

Saqqara'nın güneyinde Dashsur'daki piramitler

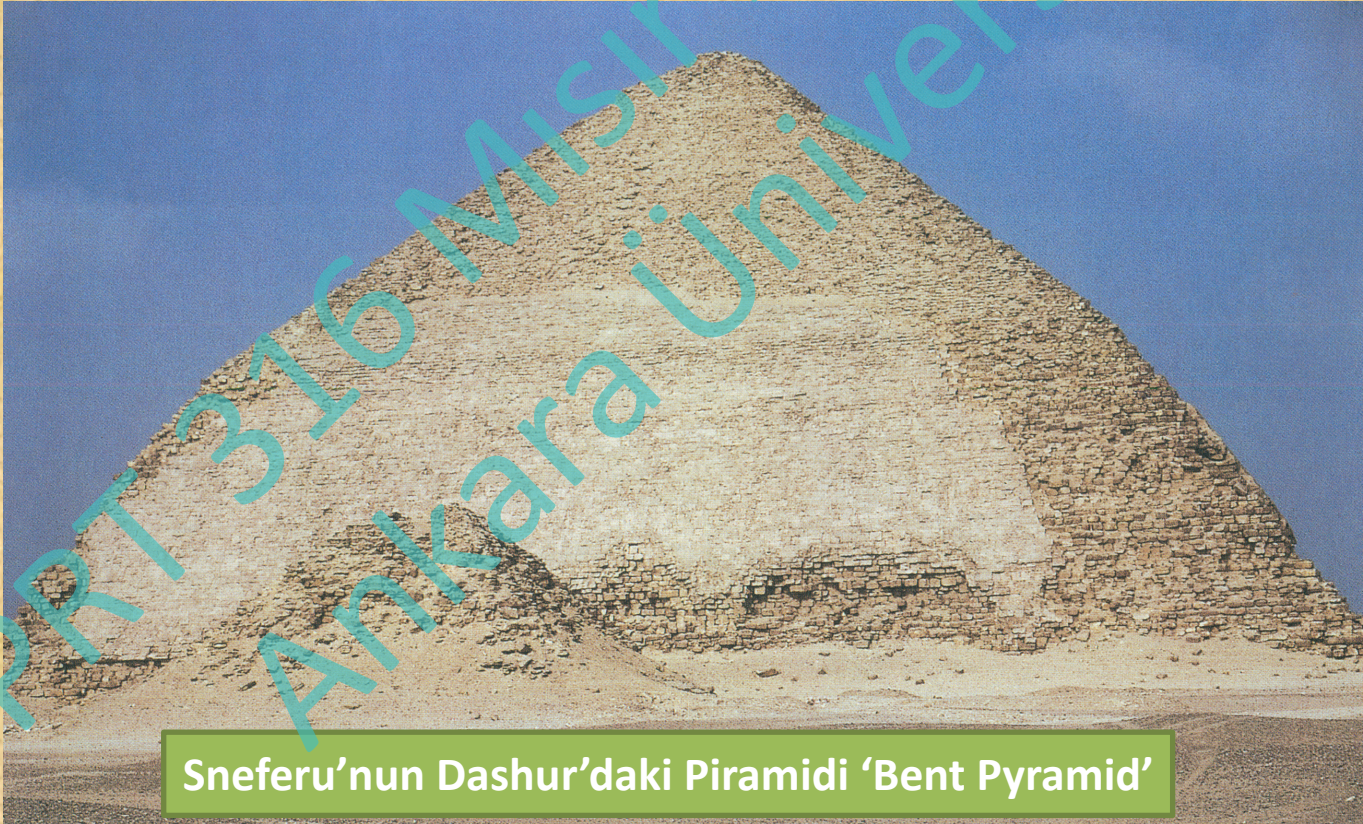

Eski Krallık Dönemi

4. Sülale

Sneferu'nun Piramidi

PRT 316 - MİSİR ARKEOLOJİSİ v.1.0
Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu
Ankara Üniversitesi

Sneferu'nun Dashur'daki Piramidi 'Bent Pyramid'

Eski Krallık Dönemi

4. Sülale

Sneferu'nun Piramidi

PRT 316 - MİSİR ARKEOLOJİSİ v.1.0
Prof. Dr. Vasif Şahoğlu
Ankara Üniversitesi

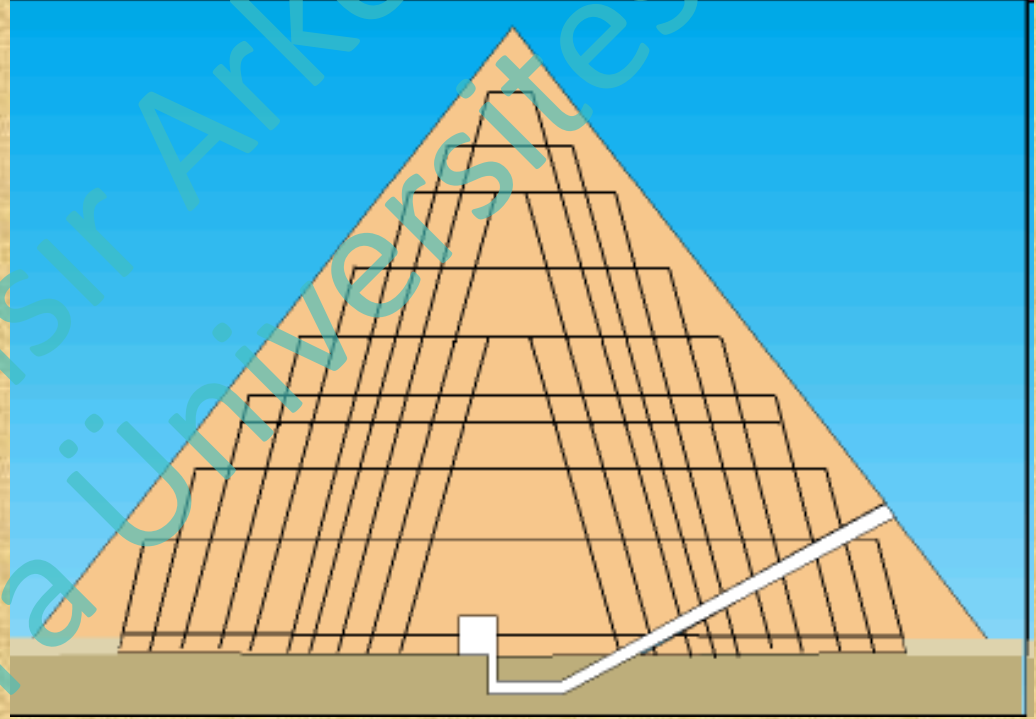
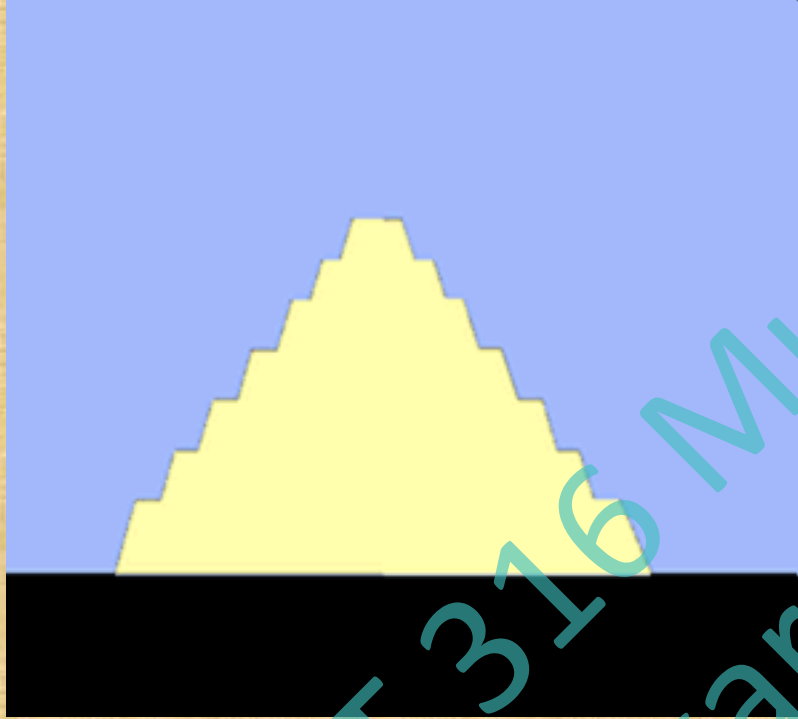
Sneferu'nun Dashur'daki diğer Piramidi 'Kırmızı Piramit'

Eski Krallık Dönemi

4. Sülale

Sneferu'nun Piramidi

PRT 316 - MİSİR ARKEOLOJİSİ v.1.0
Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu
Ankara Üniversitesi

Sneferu'nun Piramidinin evreleri. Önce 7 basamaklı sonra 9 ve en sonunda da tam piramit halini aldı

Eski Krallık Dönemi

4. Sülale

Sneferu'nun Piramidi

PRT 316 - MİSİR ARKEOLOJİSİ v.1.0
Prof. Dr. Vasif Şahoğlu
Ankara Üniversitesi

Sneferu'nun Dashur'daki diğer Piramidi 'Kırmızı Piramit'